

WOORDENBOEKJE BELEVINGSCENTRUM '14-'18

A

Activist of flamingant: iemand die in de Eerste Wereldoorlog wilde samenwerken met de Duitse bezetter om het gebruik van het Nederlands en de rol van Vlaanderen in België te versterken.

Astronomische prijs: erg hoge prijs.

Avondklok: verbod om 's avonds na een bepaald tijdstip en 's nachts over straat te lopen.

B

Bajonet: lang mes dat op een geweer werd gezet.

Bezet gebied: gebied dat in Duitse handen was.

Bezettingsmacht: buitenlands leger dat een land of een streek bezet.

Bolsjewiek: aanhanger van het Russische communisme, een politieke richting die alle bezittingen gemeenschappelijk stelt.

Bondgenootschap: verschillende landen die samen enkele afspraken maken en elkaar steunen.

C

Censuur: controle van drukwerk, films, toneelstukken om ervoor te zorgen dat niemand de machthebbers tegenspreekt.

Cerealen: granen.

Cerealine: een mengsel van maïs en andere granen.

Collaboratie: samenwerking met de vijand.

D

Democratische prijs: gunstige, goede prijs.

Deporteren: wegvoeren van mannen naar werkkampen of naar kampen voor gevangengenomen militairen.

Distribueren: verdelen, uitdelen.

Duitse Rijk: de naam van Duitsland vroeger, het Duitse Rijk was groter dan het huidige Duitsland.

Dwangarbeid: straf waarbij iemand gedwongen wordt om zwaar werk uit te voeren.

E

Elementaire voedingsmiddelen: basisvoedsel, de etenswaren die bij de meeste mensen elke dag op het menu staan.

Epidemie: ziekte die meer mensen dan normaal treft.

F

Flaminganten of activisten: mensen die wilden samenwerken met de Duitse bezetter om het gebruik van het Nederlands en de rol van Vlaanderen in België te versterken.

Franc-tireur: vrijsschutter, een burger die wapens gebruikt tegen een vijand.

Franse Rijk: Frankrijk en zijn kolonies.

Front: voorste lijn van de troepen in een gevechtsgebied.

Fusilleren: als militaire straf iemand doodschieten met geweren.

G

Geallieerden: de naam die tijdens de Eerste Wereldoorlog aan de bondgenoten van Frankrijk werd gegeven, dus ook aan België.

Genocide: uitmoorden van een bevolkingsgroep.

Granaat: grote kogel, die springstof bevat. Kleinere granaten worden met de hand gegooid, grotere met een soort kanon.

© IWM (Q 32913) – Franse en Britse troepen maken handgranaten onklaar.

Granaathuls: koker waarin de springstof van de granaat zich bevindt.

I

Intern: een leerling die ook op school blijft slapen. Die school heet dan een internaat of een kostschool.

Interneringskamp: kamp waarin militairen die over de grens vluchten, worden vastgehouden. Soms ook voor burgers die vluchten.

Invasie: inval van vijandige troepen.

Invasieleger: leger dat een gebied binnenvalt.

K

Kerstbestand: de soldaten van de vijandelijke legers, die vlak tegenover elkaar in de loopgraven met elkaar vochten, verbroederden en vierden samen Kerstmis, tegen de zin van de legerleiding. Ze wisselden zelfs cadeaus uit of speelden een partijtje voetbal.

© IWM (Q 50719)

Kommandantur: Duits voor 'bureau van de commandant'.

Krijgsgevangene: soldaat die tijdens de oorlog door de vijand gevangen wordt genomen.

L

Lies: een soort vet, zoals boter of olie.

Loopgraven: uitgegraven gang waarin de soldaten rechtop konden staan zonder geraakt te worden door vijandelijke kogels.

© IWM (Q 3990) - Loopgraaf in de Eerste Wereldoorlog

Loteling: jongeman die door uitloting in militaire dienst moet.

M

Muiterij: oproer van soldaten.

N

Neutraal: landen die neutraal blijven, behoren niet tot een van twee oorlogvoerende partijen.

O

Oceaanstomer: groot stoomschip dat over de oceanen vaart.

Offensief: aanval.

Oostfront: aanval van de Duitsers op Rusland.

P

Patriotisme: vaderlandsliefde.

Q

Quotum: hoeveelheid tabak of iets anders dat de boeren verplicht moesten afstaan aan de Duitsers.

R

Rantsoen: portie van bijvoorbeeld voedsel, waarvan er te kort is en dat over iedereen gelijk verdeeld wordt.

Ravitallering: bevoorrading.

Represailles: vergeldingsmaatregel, weerwraak.

Reservist: militair die na zijn dienstdtijd nog enkele jaren kon worden opgeroepen om de troepen te versterken.

Ritmeester: bevelhebber van een militaire eenheid die te paard vecht.

Rozenhoedje bidden: na elkaar bidden van een reeks gebeden.

S

Spaanse griep: ernstige griep die veel doden maakte.

Staf: personeel van een bevelhebber in het leger.

T

Torpederen: afschieten van een onderzeese bom.

Typhuskoorts: oud woord voor tyfus, een besmettelijke ziekte met zware koorts en diarree.

U

Uitschot van vlees: vleesafval.

Ulanen: naam die de Belgische mensen aan Duitse soldaten te paard gaven.

Ultimatum: eis bij een onderhandeling. Wanneer die eis wordt afgewezen, kan dat leiden tot oorlog.

V

Verzet: mensen die stiekem probeerden de Duitse bezetter te ondermijnen, zoals door verspieding of spionage.

Vlieger: vliegtuig.

Voedselbon of voedselkaart: bon of kaart waarmee de mensen brood, boter en andere etenswaren konden krijgen. Ze werden uitgedeeld om het voedsel eerlijk te verdelen.

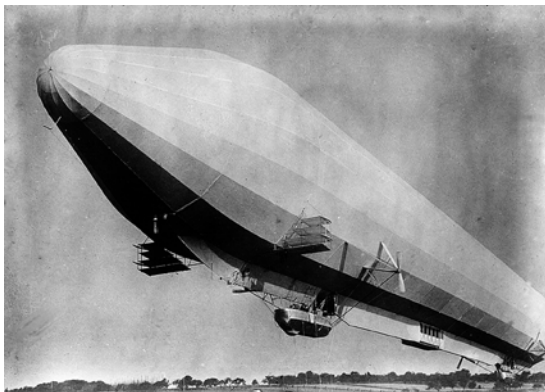
Vuurlijn: gebied waarin gevochten wordt en waar kogels, bommen, granaten ... neervallen.

W

Wapenstilstand: overeenkomst waarbij de gevechten (tijdelijk) worden stopgezet.

Z

Zeppelin: bestuurbare langwerpige luchtballon die de Duitsers gebruikten als bommenwerpers.

© Library of Congress

Zwarte markt: handel waarbij goederen stiekem verkocht worden.